

11 | Literatura

V literárním přehledu, který si nikterak nečiní nárok na úplnost ani objektivitu výběru, jsou uvedeny významné monografie, přehledné články zcela zásadního významu a doporučení (guidelines). Práce zabývající se konkrétními analýzami jsou uvedeny v seznamu literatury k příslušným kapitolám.

Monografie:

- Deisenhammer F, Sellebjerg F, Teunissen CE, Tumani H (Eds.) *Cerebrospinal fluid in clinical neurology*. Springer, Cham/Heidelberg/New York/Dordrecht/London 2015. ISBN 978-3-319-01224-7
- Kala M, Mareš J. *Lumbální punkce a mozkomíšní mok*. Galén, Praha 2008. ISBN 978-80-7262-568-0
- Thompson EJ. *Proteins of the cerebrospinal fluid. Analysis and interpretation in the diagnosis and treatment of neurological disease*. 2nd Edition, London 2005. ISBN 0-12-369369-1
- Wildemann B, Oschmann P, Reiber H. *Neurologische Labordiagnostik*. Georg Thieme Verlag, Stuttgart 2006. ISBN 978-3-13-159641-3

Přehledné články:

- Gastaldi M, Zardini E, Franciotta D. An update on the use of cerebrospinal fluid analysis as a diagnostic tool in multiple sclerosis. *Expert Review of Molecular Diagnostics* 2017. DOI 10.1080/14737159.2017.1262260
- Reiber H, Peter JB. Cerebrospinal fluid analysis: disease-related data patterns and evaluation programs. *J Neurol Sci* 2001; 184: 101–22.

Doporučení:

- Andersson M, Alvarez-Cermeño J, Bernardi G, Cogato I, Fredman P, Frederiksen J, Fredrikson S, Gallo P, Grimaldi LM, Grønning M, Keir G, Lamers K, Link H, Magalhães A, Massaro AR, Öhman S, Reiber H, Rönnebeck L, Schlupe M, Schuller E, Sindic CJM, Thompson EJ, Trojano M, Wurster U. Cerebrospinal fluid in the diagnosis of multiple sclerosis: a consensus report. *J Neurol Neurosurg Psychiatry* 1994; 57: 897–902.
- Deisenhammer F, Bartoš A, Egg R, Gilhus NE, Giovannoni G, Rauer S, Sellebjerg F. Guidelines on routine cerebrospinal fluid analysis. Report from an EFNS task force. *Eur J Neurol* 2006; 13: 913–22.
- Deisenhammer F, Egg R, Giovannoni G, Hemmer B, Petzold A, Sellebjerg F, Teunissen C, Tumani H. EFNS guidelines on disease-specific CSF investigations. *Eur J Neurol* 2009; 16: 760–70.
- Deisenhammer F, Bartoš A, Egg R, Gilhus NE, Giovannoni G, Rauer S, Sellebjerg F, Tumani H. Routine cerebrospinal fluid analysis. In: Gilhus NE, Barnes MP, Brainin M. *European Handbook of Neurological Management*. Vol. 1, 2nd Edition, Blackwell Publishing Ltd. 2011: 5–17.

Franciotta D, Avolio C, Capello E, Lolli F. Consensus recommendations of the Italian Association for Neuroimmunology for immunochemical cerebrospinal fluid examination. *J Neurol Sci* 2005; 237: 5–11.

Freedman MS, Thompson EJ, Deisenhammer F, Giovannoni G, Grimsley G, Keir G, Öhman S, Racke MK, Sharief M, Sindic CJM, Sellebjerg F, Tourtellotte WW. Recommended standard of cerebrospinal fluid analysis in the diagnosis of multiple sclerosis. *Arch Neurol* 2005; 62: 865–70.

Gastaldi M, Zardini E, Leante R, Ruggieri M, Costa G, Cocco E, De Luca G, Cataldo I, Biagioli T, Ballerini C, Castellazzi M, Fainardi E, Pettini P, Zaffaroni M, Giunti D, Capello E, Bernardi G, Ciusani E, Giannotta C, Nobile-Orazio E, Bazzigaluppi E, Passerini G, Bedin R, Sola P, Brivio R, Cavaletti G, Sala A, Bertolotto A, Desina G, Leone MA, Mariotto S, Ferrari S, Paternoster A, Giavarina D, Lolli F, Franciotta D. Cerebrospinal fluid analysis and the determination of oligoclonal bands. *Neurol Sci* 2017; 38 (Suppl 2): S217-S224. DOI 10.1007/s10072-017-3034-2

Mrázová K, Zeman D, Bořecká K, Ženková J, Brož P, Mareš J, Hanzalová J, Král V, Krbková L. Doporučení k vyšetřování mozkomíšního moku. *Klin Biochem Metab* 2017; 25(46): 43–7.

Sobek O, Adam P, Koudelková M, Štourač P, Mareš J. Algoritmus vyšetření likvoru v návaznosti na doporučení Sekce neuroimunologie a likvorologie České neurologické společnosti JEP. *Cesk Slov Neurol N* 2012; 75/108: 159–63.

Společnost pro klinickou cytologii ČLS JEP: Standard neurocytologického vyšetření. http://files.cyt.cz/200000028-af399b034a/Standard_neurocytologickeho_vysetreni.pdf

Výtečný přehled jednotlivých likvorových vyšetření včetně používaných metod a referenčních rozmezí – bohužel pouze v němčině – je volně ke stažení dostupný na stránkách Německé společnosti pro likvorovou diagnostiku a klinickou neurochemii (Deutsche Gesellschaft für Liquordiagnostik und klinische Neurochemie) www.dgln.de (sekce „Empfehlungen“ a zde „Methodenkatalog“). Poslední revize byla provedena r. 2014 dr. Manfredem Wickem (Klinikum Großhadern, Mnichov), další aktualizace má vyjít v roce 2018. Na uvedených stránkách lze v sekci „Leitlinien“ najít také klinicky orientovaná doporučení týkající se indikace jednotlivých analýz při podezření na konkrétní diagnózy.